

CE POZNE-A
MAI FĂCUT
CĂTELUL MEU

VOLUM COORDONAT DE
TATIANA NICULESCU

CE POZNE-A MAI FĂCUT CĂTELUL MEU

POVEȘTI CARE SE BUCURĂ
ȘI DAU DIN COADĂ

MIHAELA BĂRBUȘ • IOANA BOTH • MARIUS CHIVU • RADU COROZEL
WILHELM DANCĂ • MIHAI FRĂȚILĂ • DORIAN GALBINSKI
GEORGETA-ANCA IONESCU • SELMA IUSUF • RIRI SYLVIA MANOR
CIPRIAN MĂCEȘARU • MIHAELA MIROIU • LIVIU PAPADIMA • CĂTĂLIN PAVEL
OANA PELLEA • CRISTIAN TUDOR POPESCU • CRISTIAN PREDA
DUMITRA RĂȘNOVEANU • GABRIELA TABACU • SARA TURETTA

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Georgeta-Anca Ionescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Prelucrări digitale: Dan Dulgheru
DTP: Florina Vasiliu, Manuela Manița

Tipărit la Master Print Super Offset

© HUMANITAS, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Ce pozne-a mai făcut cățelul meu: povești care se bucură și dau din coadă /
Mihaela Bărbuș, Ioana Both, Marius Chivu,...;
vol. coord. de Tatiana Niculescu. – București: Humanitas, 2024
ISBN 978-973-50-8584-1
I. Bărbuș, Mihaela
II. Bot, Ioana
III. Chivu, Marius
IV. Niculescu, Tatiana (coord.)
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Lui Frans de Waal (1948–2024)

Cuprins

Tandru mârâit
pe post de introducere

Cuvânt înainte
de Tatiana Niculescu 9

MIHAELA BĂRBUȘ
Matilda și Bumba
în dosarele Securității 21

IOANA BOTH
Fratele Lăbuș 35

MARIUS CHIVU
Despre oameni, câini
și alte sălbăticiuni 47

RADU COROZEL
Raf, câine polițist 61

WILHELM DANCĂ
Grivei, Fetița și Gali 69

MIHAI FRĂȚILĂ
Strălucirea din ochii
unui cățel 81

DORIAN GALBINSKI
Sadie,
câine de ministru 95

GEORGETA-ANCA IONESCU
Albuș de pluș și de candid-
canină amintire 103

SELMA IUSUF
Șeker 119

RIRI SYLVIA MANOR
Despre cei doi câini ai
regelui Mihai și despre
câinele nostru Shon 129

CIPRIAN MĂCEȘARU
Oskar von Bezdead 135

MIHAELA MIROIU
Lizuca 141

LIVIU PAPADIMA
Câinele meu citește 155

CĂTĂLIN PAVEL
Câinii de la Așkelon –
cinci ipoteze 161

OANA PELLEA

Minunatu 177

CRISTIAN TUDOR POPESCU

Mao și Cântărirea
inimii 187

CRISTIAN PREDA

Hilda von Winsberg,
aka Lexi 195

DUMITRA RÂȘNOVEANU

Nobi-Wan-Kenobi
se joacă de-a karma 201

GABRIELA TABACU

Ăli, câinele de vânt 215

SARA TURETTA

Amelie și lanțul mai greu
decât ea 227

Tandru mârâit pe post de introducere

Cuvânt înainte de Tatiana Niculescu

Acest volum este rodul unei indignări hazlii. Când am aflat că Editura Humanitas are în pregătire un volum colectiv dedicat pisicilor (*Ce vrăji a mai făcut pisica mea*, 2023), mi-am manifestat comic dezacordul. Le-am spus celor care se ocupau de alcătuirea lui că protestez în numele stăpânilor de câini; că se face o discriminare de rasă scandaloaasă (trăim au ba în cultura *woke*?) privilegiind pisicile de care, și așa, sunt pline rețelele de socializare; că, dacă vrei să capeți un biet *like* la o postare despre o carte, e musai să o așezi în poză alături de o pisică, și că, antropologic, cronologic, culturalmente și în multe alte feluri vorbind, câinele este primul mare și de nădejde prieten al omului.

Pentru ce animale de pripas a mai ieșit lumea în stradă, cu lacrimi și pancarte, dacă nu pentru maidanezii Bucureștiului? Nu pentru salvarea lor a venit Brigitte Bardot în România, pe când câinii fără stăpân rățăceau pe străzile capitalei și erau subiect de dezbateri și intrigi politice? Și chiar înfomețați, provocați sau speriați, atacând copii sau oameni pașnici, nu tot câinii făceau știri de senzație? Doar nu versurile „Pisicuță pis-pis-pis / Te-am visat azi-noapte-n vis...”, ci „Cățeluș cu părul creț / Fură rața din coteț...” dădu-seră naștere la reflecții morale și moralizatoare pe marginea

educației și învățământului! Un senator liberal declara cu ani în urmă că i se pare „o tâmpenie să înveți copiii, mai ales la o vârstă la care ei nu înțeleg foarte multe lucruri, această poezie, în primul rând pentru că începi să le vorbești despre furat, de la trei ani. Ce face acel personaj? El mai și minte: se jură că nu fură!“ ... (Nicolae Robu, declarație devenită virală pe internet în 2011).

Aș fi putut s-o țin tot așa, cu argumente pentru care câinii – hoțomani celebri sau nu – ar fi meritat să fie și ei băgați în seamă într-un volum colectiv, și încă *în primul rând*. Ca să nu mai punem la socoteală că există un profil psihologic anume al stăpânilor de câini și altul al celor de pisici, pornind chiar de la constatarea că un câine are în om un stăpân prieten, pe când o pisică are în om un sclav adorator...! În ordine stilistică, stăpânul de pisică e un romantic, sau un dionisiac, un stihinic. Stăpânul de câine e, mai curând, iluminist, apolinic, solar, chit că animalul lui preferat pare mai apropiat de profilul devenit cu totul romantic al fidelității decât pisica, întruchipare a parșiveniei feline.

Protestul meu a fost ascultat și mi s-a dat dreptul la o replică prin coordonarea unui volum colectiv-pereche despre căței. Cum mă aflam în mijlocul unui alt proiect de carte, oferta avea, de ce să n-o spun, și izul unei mici pedepse pedagogice, dincolo de generozitatea propunerii. Gâlceava ancestrală dintre câini și pisici fusese deschisă.

Cine ar face trei pași înapoi și ar scuipa de trei ori când îi taie calea un câine negru, gândindu-se că-l așteaptă vreo nenorocire? Dimpotrivă, un prieten tocmai îmi semnalase un articol morbid dintr-o revistă serioasă în care se arăta că, la moartea stăpânului, pisica începe să-l devoreze, în timp ce câinele stă alături de corpul lui neînsuflețit până

când e alungat. Așa o fi, dar bunicul meu a avut un pisic care a suspinat după el săptămâni de zile, așezat pe perna pe care stăpânul lui își dăduse sufletul.

Să nu cumva să se înțeleagă de aici că nu aș iubi pisicile! Le iubesc îndeajuns cât să nu le confund cu câinii. Aș merge mult prea departe dacă, parafrazându-l pe Noica, aș îndrăzni să spun că „nu am organ pentru pisici“. El nu avea, se pare, pentru câini.

Gabriel Liiceanu povestește undeva o scenă petrecută la reședința lui Ion Barbu, care avea 14 câini. Student fiind, Noica îl vizitase și

rămăsese înlemnit în mijlocul curții, înconjurat de haita care-l adulmeca. „Nu vă plac câinii?“, îl întrebese Barbu. „Sincer vorbind, domnule Profesor“, răspunsese Noica timid și speriat la gândul că gazda se va supăra, „nu am organ pentru câini“. De-atunci, pretindea Noica, Barbu îl tratase cu răceală (*Caiet de rikoșat gânduri*).

Noica și-a luat pe urmă seama, când, la Păltiniș, s-a trezit însoțit în plimbările lui matinale de trei câini – un „lupoi“ și „două javre simpatice“ – pe care îi evocă în *Jurnal de idei* scriind că voiau să exploreze lumea împreună cu el. Și adaugă:

Astăzi m-am gândit să le aduc câte o bucată de pâine la fiecare. Au mâncat-o bucuroși, dar apoi s-au întors acasă, lăsându-mă să fac turul Păltinișului singur. Era ca și cum mi-ar fi spus: „Nu ești nici tu decât un Binefăcător, așa cum poate fi oricine. Speram de la tine altceva, mai aspru“.

Cum nici un câine nu e capabil de vreun proiect cultural, câinii lui Noica nu au dreptul la identitate. Nu le dă nici un nume. În altă parte (*Un alt jurnal de idei*), aprecierea lor capătă, în schimb, accente filozofice-evoluționiste (cum altfel?):

Câinele sălbatic se va fi speriat când omul l-a luat spre domesticire; dar câte trepte pe scara ființei nu a urcat el astfel, cât de adânc nu s-a umanizat și a triumfat ontologic pentru el, biata fiară de stepă, ca să fie astăzi înmormântat în cimitirele de oameni, cum se întâmplă în Anglia tuturor candorilor.

Ca să-și schimbe părerea și despre câinii lui Ion Barbu, ar fi fost de ajuns ca Noica să citească poemul *In memoriam*, dedicat de dragul lui profesor de matematici unui câine pe nume Fox. Într-o paranteză explicativă, Ion Barbu scria că sunt „stihuri pentru pomenirea unui câine cu nume nemțesc“, primit de la un prieten francez și crescut la Isarlîk. În cel mai frumos poem dedicat unui câine, primăvara e belalie, nopțile reci, de echinox, și o nălucă cu capul cafeniu cu pete, cu privirea adâncă, uneori sângerând de răni după lupte cu alți câini, sărind în pat dimineața, răpit de crailăcuri de cățelandru în călduri, „cu preț mare la cățele“, străbate nostalgic anotimpurile amintirii. Fox „ochii-ntoarce, a mirare, / Din piept mare: / Ce lătrat!“.

Poemul fraged, jucăuș și candid e mult mai puțin cunoscut, din păcate, decât celebrul *Zdreanță* al lui Arghezi, nelipsit din manualele școlare și din nenumărate cărți ilustrate pentru copii. Printre atracțiile casei memoriale Arghezi, de pe dealul Mărțișorului, mormântul lui Zdreanță rămâne, până în zilele noastre, loc de pelerinaj, de poveste și de înduioșare la amintirea versurilor „Zdreanță, cel cu ochii de faianță / E un câine zdrențuros de flocos / Dar e frumos...“.

Caragiale, în schimb, pare cu totul „lipsit de organ“ și de afecțiune pentru câini. Luată azi în seriosul ei literal, schița *Bubico* ar putea fi propusă spre epurare din opera scriitorului, ca mostră de cruzime și instigare la violență împotriva animalelor. Și încă a animalelor de companie!

Drăguțul și răzgâiatul Bubico e un cățeluș de rasă (poate un bichon), plin de fundițe, și călătorește într-un coșuleț cochec alături de stăpâna lui, o la fel de drăguță doamnă din mica burghezie a vremii, avidă să imite purtări și moravuri pe care le împrumută din lumea modernă occidentală. În aceeași epocă, prințesa britanică și apoi regină Maria putea fi văzută însoțită fie de un câine cu blană roșie, Foxy, fie, de-a lungul timpului, de diverși câini de companie cu nume pitorești: Crivaia, Baicu, Ilderim, Igor, Spuma, Bucur, Fiona, Stanca, Ciuculache...

Antipatia naratorului-personaj față de ipocrizia lumii de fițe (ce se rupe-n figuri, cum s-ar zice în limbaj cu totul și cu totul neacademic) pe care o reprezintă tânăra doamnă din compartimentul de tren ricoșează asupra câinelui. Iar Bubico îi simte de la început aversiunea cu greu disimulată.

Câinele mârâie, latră, urlă, se repede amenințător spre pasagerul cu care doamna cea elegantă împarte compartimentul, îi strică liniștea, îl stârnește, îl înfricoșează, îl scoate din sărite, îi provoacă gânduri ucigașe și hazlii duplicități de avarie. Una gândește – „luate-ar dracu de javră!“, „lovi-te-ar jigodia, potaia dracului!“, „lua-te-ar hengherul, Bubico!“, „Vedea-te-aș la Babeș, jigăraie îndrăcită!“ – și alta grăiește, cu cele mai mieroase cuvinte, către stăpâna câinelui. În acest timp, natură nevricoasă, croiește, „în adâncul conștiinței“, „un plan mare“, ca un criminal în serie parodic care pune la punct cu premeditare detaliile crimei.

Toată discuția se concentrează asupra micuțului Bubico, a biografiei și a vieții lui amoroase... Până la urmă, prefăcându-se că-l aerisește puțin pe cățeluș – cei doi călători fumaseră în compartiment –, manieratul domn îl

scapă, chipurile, de pe fereastra trenului, în noaptea adâncă de afară. Cocoana, stăpâna lui Bubico, e răvășită de durere, trage semnalul de alarmă, trenul oprește și repornește fără ca Bubico să fie recuperat.

În gara Ploiești, „criminalul“ se autodenunță cu satisfacție sadică la urechea neconsolatei doamne abia trezite dintr-un leșin de deznădejde: „Cocoană! eu l-am aruncat, mânca-i-ai coada!“ Apoi, trecând „ca un demon prin mulțime“, dispare mefistofelic „în noaptea neagră“.

Schița e o punere în scenă magistrală a unei comedii a cruzimii și a moravurilor, la finalul căreia cititorul cu puternice reflexe țărănești e satisfăcut, cinicul se amuză pe seama tuturor personajelor, tânărul educat din zilele noastre nu vede ce e de râs într-o scenă în care un tip dezaxat aruncă pe geamul unui tren în mers un cățeluș nevinovat, iar iubitorii lui Caragiale, între care mă număr, atrag sfios atenția că schița *Bubico* nu e despre un câine, ci despre o lume.

În orice caz, dacă e să existe un câine alfa, un câine emblematic al literaturii române, acesta nu poate fi Bubico. Dar are literatura noastră un câine emblematic, memorabil? Are un Argos (câinele lui Ulise) sau un Colț Alb (personajul lui Jack London)? Un Flush (Virginia Woolf)? Să fie câinele Vitoriei Lipan, cel cu nume aproape tautologic, Lupu? Câinele care nu încetează să-și caute stăpânul după ce acesta a fost asasinat mișelește, și căruia i se și datorează găsirea cadavrului și rezolvarea cazului? Să fie Zdreanță? Sau Patrocle, cățelușul Lizucăi din *Dumbrava minunată* a lui Sadoveanu? Fox al lui Ion Barbu? Sau poate câinii care scâncesc în somn din *Istoria ieroglifică* a lui Cantemir...? Aceștia sunt, în orice caz, cei mai sofisticați câini din literatura română: cu totul anonimi și nici măcar

reali, ci țesuți în urzeala unei tapiserii pe care Cantemir o contemplă în palatul sultanului de la Constantinopol și apoi o descrie în detaliu. Redată în limba română contemporană, scena cu câinii adormiți sună astfel:

Lupul se târa pe piept după turma oilor, ciobanii, unii, dormitând rezemați în cârlige, iar alții, cu glugile pe cap lăsate, ca pe ploaie și pe vânt rece, ședeau sprijiniți într-un cot pe pământ, iar dulăii, unii în picioare, stăteau părând să adulmece de departe mirosul lupului, iar alții, pe brânci și cu capul lăsat între picioarele dinainte, dormeau și, ca și când li s-ar fi părut în vis că lupul dădea iama în oi, parcă scânceau prin somn...

Având experiența câinelui meu, un terrier scoțian, știu că, într-adevăr, ceva se întâmplă uneori în somnul câinilor când emit mici mormăieli, scâncete sau par să zâmbească. Dar nici câinii din tapiseria otomană descrisă de Cantemir nu pot fi socotiți emblematici. Sunt, mai degrabă, excentrici.

Acest volum colectiv cuprinde povești despre câini ai căror stăpâni și stăpâne au meserii, vârste și experiențe de viață diferite. Îi unește dragostea pentru un animal inteligent, cu uriașe rezerve de afecțiune și fidelitate, prieten statornic și artizan al răbdării în vremuri de întristare. Se furișează ca o pisică, se spune despre un om viclean. Suferă ca un câine, se spune despre un om cu inima rănită (de dragoste).

Dintre toate animalele de companie, câinii se aseamănă cel mai bine cu stăpânii lor. Când îi vezi împreună, îți pare că au, într-adevăr, un aer comun, de familie, și că portretul tradus animalier al stăpânului e câinele său și invers: portretul-robot al câinelui dă câte un indiciu despre caracterul stăpânului. Darămite când stăpânii și stăpânele de câini scriu despre ei! Cine știe să citească printre rânduri

va fi fascinat să regăsească în portretele de căței din această carte preocupările, pasiunile, suferințele ascunse, lecturile, viziunea despre lume, proiecțiile, profesiile autorilor. Pentru că volumul-pereche despre pisici a păstrat ordinea alfabetică a numelor autorilor, am aplicat acestui volum același criteriu al înșiruirii textelor.

Cine știe, poate că din această carte se va desprinde, până la urmă, profilul memorabil al vreunui câine care va păși glorios pe scena literaturii române și, de acolo, în imaginarul colectiv. Le mulțumesc tuturor participanților la acest volum, cu convingerea că, scriind despre câinii noștri dragi, le restaurăm locul și rolul de animale care ne fac oameni, după cum sună, inspirat, titlul unei alte cărți Humanitas.

*

Și-acum, pe scurt, despre Westie. Cu mulți ani în urmă, fiul meu ținea morțiș să aibă un câine. Dintr-un clip video de pe internet a reieșit că terrierul scoțian de rasă westie i se potrivea cel mai bine. Nu doar fiindcă era un câine jucăuș recomandat copiilor. Urmarea oricăror recomandări nu era punctul tare al fiului meu. În schimb, era cucerit de ideea că un westie putea fi tras de coadă fără nici o supărare. Rasa era rezultatul unor încrucișări făcute prin secolul al XIX-lea de țăranii scoțieni care aveau nevoie, în gospodărie, de un câine vânător de rozătoare, bun să se bage după ele prin cele mai ascunse cotloane. Uneori însă trebuia recuperat, prin apucarea de coadă, din locurile înguste de unde singur nu mai reușea să iasă. O configurație specială a coloanei vertebrale și a cozii permitea să fie tras de coadă fără teama de vătămare. În clipul video se făcea, în mai multe rânduri, demonstrația trasului de coadă fără consecințe dramatice.